

*Mariusz Kwiatkowski**
Uniwersytet Zielonogórski

BADAĆ I DZIAŁAĆ

Informacja na temat konferencji naukowej „Interdyscyplinarne badania w działaniu” zorganizowanej na Wydziale Pedagogiki, Psychologii i Socjologii 16 marca 2016 roku

Obserwować czy się angażować? Analizować rzeczywistość czy ją zmieniać? Badać czy działać? Tego typu dylematy badaczy społecznych wydają się tracić na ostrości w kontekście rozwoju nowych nurtów w metodologii i praktyce badawczej. Okazuje się, że wyróżnione typy aktywności – badanie i działanie – nie muszą ze sobą konkurować, mogą harmonijnie współistnieć w życiu zawodowym badaczy. Co więcej, mogą stanowić – po spełnieniu określonych warunków – synergiczne połączenie. Na tym polega istota podejścia zwanego „badaniami w działaniu” lub „badaniami zaangażowanymi”.

Zasadniczym celem omawianej konferencji było zainicjowanie systematycznej refleksji na temat tego typu badań w środowisku zielonogórskich pedagogów, psychologów i socjologów. Przyjęto kilka założeń dotyczących wybranej problematyki, celów i oczekiwanych korzyści.

Po pierwsze, okazja do spotkania ze znaczącymi przedstawicielami nurtu badań w działaniu

Uznano, że warto stworzyć pracownikom wydziału możliwość bezpośredniego kontaktu z osobami, które wyróżniają się pod względem dorobku badawczego w tym zakresie. Miała to być również okazja do wymiany opinii i zachęta do krytycznej refleksji na zaproponowany temat. Służyła temu głównie pierwsza sesja: „Stan i perspektywy rozwoju badań w działaniu”. W sesji tej wygłoszono następujące referaty: *Antropologiczno – pedagogiczne badania w działaniu. Stan i perspektywy* (prof. DSW dr hab. Hana Červinková – Dolnośląska Szkoła Wyższa), *Pedagogiczne badania zaangażowane w perspektywie narracyjnej* (prof. DSW dr hab. Mirosława Nowak-

* Mariusz Kwiatkowski – dr hab. socjologii, prof. Uniwersytetu Zielonogórskiego, kierownik Pracowni Sieci Społecznych w Instytucie Socjologii, prodziekan ds. studenckich na Wydziale Pedagogiki, Psychologii i Socjologii. Prowadzi badania i działania na rzecz rozwoju kapitału społecznego i gospodarki społecznej. Analizuje również reguły obsadzania stanowisk publicznych.

-Dziemianowicz – Dolnośląska Szkoła Wyższa), *Badania w działaniu a rozwój aktywności lokalnej* (dr Bohdan Skrzypczak – Uniwersytet Warszawski).

Po drugie, zachęta do współpracy interdyscyplinarnej

Założono także, że ten nurt badań skłania do otwarcia się na inne dyscypliny. Oczekiwana zmiana społeczna, ze względu na którą podejmuje się aktywność, może stać się dla pedagogów, psychologów i socjologów „spoiwem” ponad podziałami. Oczekiwano więc, że konferencja okaże się ważnym krokiem w kierunku interdyscyplinarności. Pierwsza konferencja ogólnowydziałowa została uznana za dobrą okazję do tego, by się lepiej poznać, wzajemnie się zainspirować, wzbogacić warsztaty badawcze oraz podjąć systematyczną, owocną współpracę. Temu celowi służyła druga sesja: „W stronę interdyscyplinarnych badań w działaniu”.

Otworzył ją „trójgłos” psychologiczno-pedagogiczno-socjologiczny *Dyskretny urok interdyscyplinarności* (prof. UZ dr hab. Tatiana Rongińska, prof. UZ dr hab. Bogdan Idzikowski, prof. UZ dr hab. Mariusz Kwiatkowski). Kolejnym punktem była moderowana przez prof. UZ dra hab. Lecha Szczegółę dyskusja panelowa: *Dlaczego badania w działaniu? z udziałem reprezentantek wszystkich dyscyplin uprawianych na wydziale* (dr hab. Ewa Bochno, dr Iwona Kopaczyńska, prof. UZ dr hab. Iwona Grzegorzewska, dr Marzanna Farnicka, dr Joanna Frątczak-Mueller). Na koniec tej sesji wygłoszone zostały referaty, których celem było zaproszenie do współpracy interdyscyplinarnej (*Funkcjonowanie i wsparcie rodziny/rodzinnej pieczy zastępczej w przestrzeni życiowej. Ujęcie interdyscyplinarne*, prof. UZ dr hab. Grażyna Gajewska, *Lubuski Sondaż Społeczny. Dorobek i perspektywy*, prof. UZ dr hab. Maria Zielińska).

Po trzecie, szansa dla doktorantów

W programie przewidziano specjalną sesję dla doktorantów „Od działania do badania”. Chodziło przede wszystkim o przedstawienie własnych doświadczeń zawodowych i pozazawodowych jako potencjalnych źródeł inspiracji do badań naukowych. Część doktorantów pedagogiki i socjologii to osoby, które zdobyły unikalne doświadczenia w pracy zawodowej. Mogą być one poddane systematycznej analizie badawczej, co z kolei może zaowocować opracowaniem interesujących rozpraw doktorskich. Konferencja okazała się dobrą okazją do sformułowania i poddania pod dyskusję pomysłów badawczych inspirowanych działaniami zawodowymi i społecznymi. Z tej okazji skorzystało prawie dwadzieścia osób.

Każda z trzech części konferencji wniosła nieco inne wartości do wspólnego przedsięwzięcia. Pierwsza, plenarna, z udziałem specjalnych gości, okazała się dobrą okazją do pogłębionego spojrzenia na istotę badań w działaniu i pokrewnych im badań zaangażowanych. Zaproszeni goście – każdy na swój sposób – wzbudzili duże zain-

interesowanie słuchaczy. Dyskusja była długa i wielowątkowa. Służyła między innymi wyjaśnieniu niektórych nieporozumień związanych ze stosowaniem badań w działaniu, w praktyce. Sesja druga, wydziałowa, była udaną próbą nakłonienia kolegów i koleżanek uprawiających pokrewne dyscypliny do podejmowania wspólnych przedsięwzięć badawczych. Ostatnia sesja, doktorancka, to dla wielu jej bohaterów pierwsza okazja do sprawdzenia się w roli czynnego uczestnika konferencji naukowej.

Wykonano pierwszy, ważny krok w kierunku podjęcia interdyscyplinarnych badań w działaniu na Wydziale Pedagogiki, Psychologii i Socjologii. Czy nastąpią kolejne? To zależy od zapotrzebowania adresatów. Pierwsze reakcje, w trakcie i tuż po konferencji, wskazywały na to, że zapotrzebowanie istnieje. Istotnym walorem badań w działaniu jest możliwość osiągnięcia przez badacza poczucia sprawstwa i użyteczności. To może być ważny motyw wkraczania na tę ścieżkę rozwoju badawczego. Właśnie została zarysowana...